

Crkvu dok se teško viđala uloga vjere. Zbog toga je zanimljivo vidjeti kako, kada su obje teme postale zajedničke, katolik gleda na »protestantsku« temu odnosno kako protestant gleda na »katoličku« temu.

Kasper uvodi u temu pitanjem što je temelj i središte vjere a Moltmann pitanjem što je živac Crkve, njena unutrašnja bit.

Oba pitanja imaju isti odgovor — Isus. Iz iste polazne točke za vjeru i Crkvu — Isusa, autori donose i neke ekumenske misli. Kasper vidi jedinstvo Crkve ostvareno po uzoru na Isusa Krista, dok Moltmann vidi šansu Crkve upravo jer je Isus njen živac a ona je preteča Božjeg kraljevstva. Moltmann očekuje »ponovno rođenje prave Crkve«(52).

Ova knjižica, dakle po svojoj tematici zadiru u više područja — kristološko, ekumensko i ekleziološko.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

Hans Küng, »SLOBODA U SVIJETU«. Izdaje Družba katoličkog apostolata, serija Teološke meditacije br. 5, Zagreb, 1980, str. 40. (preveo s njemačkog Sead I. Muhamedagić, SAC).

U ovoj knjižici Küng obrađuje problem postavljanja kršćaninova jučer i danas, to znači uvijek, u nasljeđovanju Isusa iz Nazareta. Nema sumnje da je jedan od najvažnijih problema a time i nezaobilazno pitanje kršćaninova života — kako spojiti zemaljsko i nebesko, svijet i vjeru u Boga. Küng kao primjer svog razmišljanja ističe život sir Thomasa Morea. Kao temeljna misao ovog kratkog spisa, koja odgovara na postavljenu problem, jest — biti do kraja vjeran Bogu Gospodinu u mjestu gdje se živi, slobodan od svijeta »usred obitelji, vlasništva i države, u službi Bogu i sluzenju braći«(39). Küng je ovu misao uspješno prikazao na životu čovjeka koji je toliko i bio angažiran u svijetu i koji je bio toliki vjernik da mu je Bog bio prvo u životu. Time je pokazan u kratkim crtama, nazovimo je, »dijalektičnost« života kršćaninova.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

Hugo Assmann, »THEOLOGY FOR A NOMAD CHURCH« (engl. prijevod), Orbis Books, Maryknoll New York 1976, str. 146 (original: Teología desde

la praxis de la liberación: Ensayo teológico desde la America dependiente, I, Ediciones Sígueme, Salamanca, Španjolska, 1973).

Ova je knjiga zbirka od četiri predavanja-članka i predgovora. Uvod engleskom izdanju napisao je Frederic Herzog, koji se pita o poukama koje bi teolozi iz Sjeverne Amerike za svoju teologiju mogli izvući iz teologije oslobođenja.

Assmann u ovoj knjizi piše o nastanku teologije oslobođenja, njenom kontekstu kao i o problemima koji se već postavljaju ili ih treba postaviti u okviru teologije oslobođenja. On otklanja sve teologije koje dolaze na tlo Latinske Amerike i zalaže se za teologiju oslobođenja koja kao svoje polazište uzima situaciju Latinske Amerike — situaciju potlačenih naroda. Ona ne brani status quo, nanovo promišlja odnos teorije i prakse, gleda stvari dinamički (oslobođenje) a ne statički (sloboda) te nije idealistična kao što su to teologije bogatijeg svijeta. Ona pokazuje da vjera ima jednu, ne pridodanu dimenziju, nego sebi svojstvenu — političku, zalaže se za unitaran pogled na svijet. Naglašavajući primat akcije ona biva kritička refleksija o akciji. Assman pronalazi metodološku paradigmu za teologiju oslobođenja u GS koja ozbiljno uzima sekularne znanosti. Ova trostruka metoda uključuje analizu stvarnosti, teološku refleksiju i pastoralno promatranje.

Assmann se zalaže za preispitivanje kristologije i naglašavanje Isusova povijesnog djela u njoj. Za Assmanna su izvori vjere situacija, zatim Biblija, magisterij itd.

Assmannova knjiga obiluje tvrdnjama, ne dokazima, nabačenim mislima koje nisu sistematski doradene. Knjiga je pisana angažirano, čime se ne sagledavaju problemi u sveukupnosti, pa je to čini nepotpunom.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

Enrique Dussel, »ETHICS AND THE THEOLOGY OF LIBERATION«, Orbis Books, Maryknoll, New York, 1978, str. XIV + 178.) original: Teología de la liberación y ética, Caminos de liberación latinoamericana II, 1974, Buenos Aires, Argentina).

Knjigu čine predavanja koja je autor održao na raznim institucijama. Osim

predgovora knjiga ima šest poglavlja. U bavljenju problemima zla, oslobode-
nja, ekleziologije, erotike i epistemo-
logije vidljiv je napor autorov da go-
vori iz okvira Latinske Amerike i teo-
logije oslobođenja.

Oslobodeње Dussel smješta na du-
boku razinu gdje se sreće čovjek kao
čovjek, a ne čovjek u pojedinoj funk-
ciji. Oslobođenje se događa onda kada
se čini nešto za Drugog baš ukoliko
je drugi pa bio i izvan određenog sis-
tema. Oslobođenje je biblijski pojam
a u sebi uključuje i spasenje i sva dru-
ga oslobođenja.

Za autora je temeljna funkcija Cr-
kve proročko-pedagoška praksa oslo-
bođenja. Teološka misao, kao i svaka
misao, je drugotan čin, prvotno je ono
biti u svijetu. Ovo Dussel pokazuje
upiranjem na siromašne i na Isusa, na
Riječ koja je došla izvan sistema i si-
stem uznemirila, ruši, otvara k budu-
ćnosti. Tako Dussel daje definiciju teo-
logije »as the analectic pedagogy of hi-
storico-eschatological liberation« (176).

Dussel više nabacuje tematiku i po-
kazuje neke temeljne linije u rješa-
vanju problema nego što ulazi u du-
binu. Ovaj nedostatak dubine ne o-
sjeća se toliko kada se ima u vidu da
knjigu čine predavanja, premda neke
misli autor iznosi prebrzo i ne s dovo-
ljno argumenata.

Ipak knjiga daje dobar uvid u neka
etiko-teološka pitanja iz vida teologi-
je oslobođenja.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

*Robert McAfee Brown, »THEOLOGY
IN A NEW KEY, RESPONDING TO
LIBERATION THEMES«, Philadelphia, 1978, str. 216.*

U ovoj knjizi autor razmatra proble-
me koji su se s teologijom oslobođenja
pojaviли za teološku misao u Sjevernoj
Americi. Knjiga ima predgovor, šest
poglavlja, bilješke, indeks i oduži po-
pis literature.

Za McAfee Browna teologija oslobo-
đenja iznosi najvažnije probleme da-
našnjeg čovječanstva a pomaže teolo-
zima u društvu obilja da bolje uvide
svoju vlastitu situaciju. Autor dono-
si i pomake u učenju katoličke Crkve
kao i WCC koji su prethodili pojavi
teologije oslobođenja. Po njemu teo-
logija oslobođenja ima u odnosu spram
ostalih teologija: različito polazište —
siromašne; različitog sugovornika —
neosobu u sociološkom smislu; razli-

čito sredstvo — realitet konflikta; raz-
ličit način angažmana — praksa; raz-
ličitu teologiju — teologiju »drugog
čina«, kao kritičku refleksiju prakse,
dok je praksa »prvi čin«. Autor izno-
si i hermeneutska pitanja vezana uz
razumijevanje Pisma, te daje konkre-
tna tumačenja nekih biblijskih teksto-
va iz vida teologije oslobođenja. On
opširnije piše i o kritikama te teolo-
gije. Najdalekosežnija i najvažnija je
zadnja vrsta kritike — dijaloška —
koja je već počela između evropske i
latinskoameričke teologije (J. Molt-
mann i J. Miguez Bonino).

Autor drži da teologija oslobođenja
mora odjeknuti i u bogatijim društvima,
posebno misli na situaciju u SAD
čemu posvećuje posebna poglavlja. Na-
ravno ne radi se o tome da se izda
sjevernoameričko izdanje teologije o-
slobođenja nego da se »stvori nova
verzija sjevernoameričke teologije«
(135).

Pišući o zbivanjima u teologiji, au-
tor ih uspoređuje s pojmovima u glaz-
bi, zbog toga i u naslovu knjige stoji
izraz »ključ«.

Knjiga daje dobar pregled teologije
oslobođenja, kritiku na nju, te pregled
nekih implikacija te teologije.

Ante Vatroslav PERKOVIĆ

*Jose Miguez Bonino, »DOING THEO-
LOGY IN A REVOLUTIONARY SI-
TUATION«, Confrontation Books, Phi-
ladelphia, 1975, str. XXVIII + 180.*

Izdavač William H. Lazareth u predgo-
voru piše u diskusiji o teologiji oslo-
bođenja koja se vodila u časopisu Chri-
stianity and Crisis 1973. Osim predgo-
vora i uvoda knjiga sadrži i bibliogra-
fiju dok je glavni sadržaj knjige podi-
jeljen u dva dijela.

U prvom dijelu Bonino govori opće-
nito o nastanku teologije oslobođenja
te prikazanje učenja nekih teologa iz
te teološke struje, dok u drugom dijelu
daje kritički osvrt na neke teme. I za
autora je teologija oslobođenja kriti-
čka refleksija o činjenicama. Bonino
piše i o povijesnoj uvjetovanosti na-
stanka pokreta za oslobođenje od bilo
koje dominacije u Latinskoj Americi
kao i teološke misli o tom pokretu. On
osobito naglašava da je kršćanstvo s
kolonijalizmom (katolicizam) i s neo-
kolonijalizmom (protestantizam) ušlo
u povijest Latinske Amerike iz čega
izvodi druge važne posljedice.